

Тризуб – оберіг України

До прийняття першого офіційного герба УНР

19 лютого 1992 р. постановою Верховної Ради України №2137-XII був затверджений один з чотирьох державних символів України – малий Державний герб у вигляді тризуба.

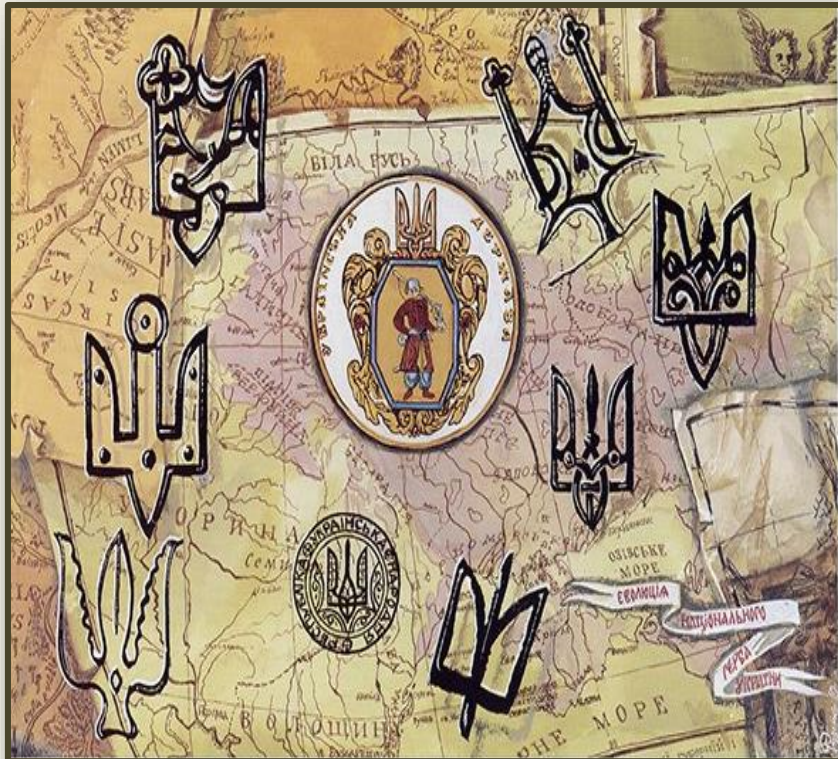
Тризуб як державний символ України був обраний недаремно, адже він зв'язаний з нашою тисячолітньою державною, політичною і культурною історією.

Існує близько трьох десятків теорій походження і значення тризуба (сокіл, якір, голуб, ворона, елемент рослинного орнаменту і т. д.). Дехто бачить у тризубі корону. Інші вважають тризуб символом християнської Трійці або ж триєдиного божества з язичницького пантеону.

З найдавніших часів тризуб використовувався як своєрідний оберіг. Зображення тризуба археологи зустрічали у багатьох пам'ятках культури, датованих з першого століття нашої ери.

Символ відомий серед народів Сходу і Середземномор'я з найдавніших часів, в українських землях з II ст. Існує близько трьох десятків теорій походження і значення тризуба (сокіл, якір, символ триєдності світу і т.д.).

Одне з перших зображень тризуба на наших теренах зафіксоване на знахідках періоду Трипільської культури IV-III тис. до н. е. У прадавні часи на землях центральної України тризуб був знаком родових та племінних старійшин. Приклади стародавніх тризубів були знайдені на Поділлі, в Ольвії (в Південній Україні), на території прадавнього Боспорського царства. Згодом його використовували царські скіфи, які називали себе нащадками атлантів (до речі, найдавніша писемна згадка про тризуб датується 360-355 рр. до н.е. і належить Платону: у праці «Тімен» він детально описав блакитний одяг царів-атлантів, на якому був зображений золотий тризуб).

Посли київського князя Ігоря (912-945 рр.) при укладанні договорів з візантійцями мали свої печатки з тризубом. Київський князь Володимир Святославович (980-1015 рр.) карбував тризуб на монетах, де з одного боку зображувався портрет володаря, а з іншого – тризуб.

В період розквіту Київської Русі, у X-XIII ст., зображення тризуба було поширене на великій території – від Криму до Новгороду, від Кавказу до Франції та Швеції, адже карбувався він на всьому: від печаток та монет до цеглин, з яких будувались храми та церкви. Так, зображення тризуба було знайдено на цеглинах Десятинної церкви у Києві.

6 січня 1918 року герб з'явився на першій українській банкноті 100 карбованців, а згодом – на прапорі українського військово - морського флоту.

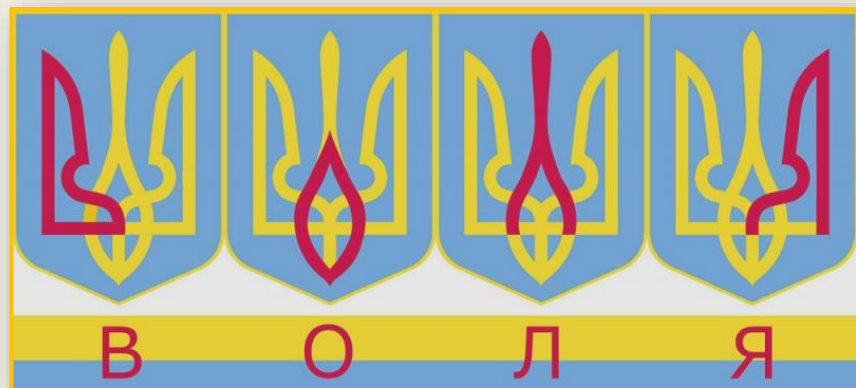

Під час Української революції, за пропозицією Михайла Грушевського, в Корсуні 25 лютого 1918 р. тризуб був прийнятий як Великий і Малий державний Герб УНР.

Тризуб на гербі УНР був оповитий стилізованими оливковими гілками – символ прагнення нової держави до миру із сусідами. Автором проекту тодішнього герба став Василь Кричевський.

Українська Центральна Рада пояснила його прийняття тим, що тризуб є знаком князівської влади (тризуб був родовим знаком київських князів Рюриковичів) і спадкоємності української державної традиції.

З 22 січня 1919 р., згідно з законом про Злуку УНР і ЗУНР, тризуб став використовуватися і як герб Західної області УНР. Залишався він гербом гетьманської держави Павла Скоропадського, а також Директорії.

Після відновлення незалежності України 24 серпня 1991 року Тризуб як малий державний герб затверджений 19 лютого 1992-го Постановою Верховної Ради України.

Конституція України 28 червня 1996 року закріпила цей символ нашої держави.

Зображення герба розміщується на печатках органів державної влади і державного управління, службових посвідченнях, штампах, бланках державних установ, грошових знаках та знаках поштової оплати.

Вже багато століть герб єднає українців. Український тризуб уособлює для нас зв'язок поколінь, прагнення українського народу до власної державності, соборності та незалежності.

Ставши Державним Гербом сучасної незалежної України, тризуб символізує спадкоємність традицій та уособлює тисячолітній зв'язок поколінь – минувшини, сьогодення та майбутнього.

Тризуб об'єднує українських патріотів, які сьогодні захищають наш суверенітет і територіальну цілісність України.

Для українців у всьому світі Тризуб символізує зв'язок із Батьківщиною.

ГЕРБ

Наш герб — тризуб,
Це воля, слава й сила;
Наш герб — тризуб.
Недоля нас косила,
Та ми зросли, ми є,
Ми завжди будем,
Добро і пісню несемо
Ми людям.

Наталка Поклад

Пастернак О. Пояснення тризуба, герба Великого Київського Князя Володимира Святого. – Київ : Веселка, 1991. – 47 с.

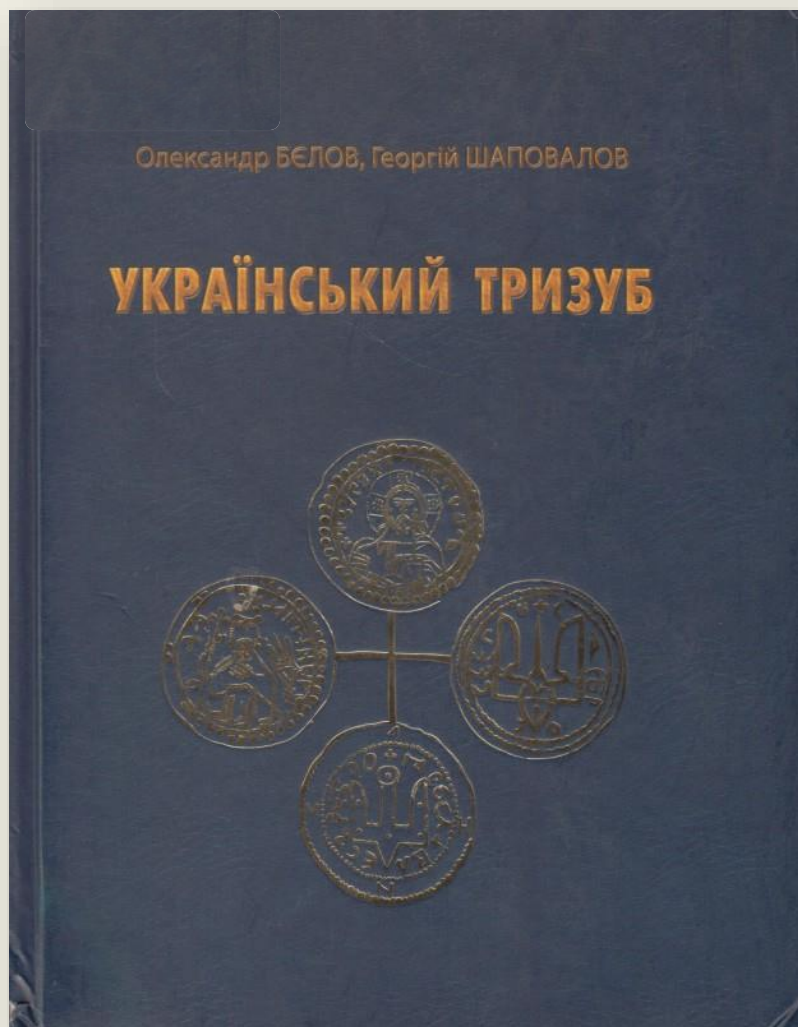
Ця книга про геральдичний знак князя Київського Володимира Великого розкриває таємницю походження, ідею та значення в Україні як державного герба, національного знаку і релігійного символу.

Дослідження слугує поглибленню знань із української історії.

Бєлов, О. Ф. Український тризуб : історія дослідження та історичний реконструкт / О. Ф. Бєлов, Г. І. Шаповалов. – Запорозжє : Дике Поле, 2008. – 264 с.

У монографії досліджується історія вивчення українського тризуба у ХІХ - на початку ХХІ ст. Показано спроби багатьох авторів довести його походження та їх намагання зрозуміти його значення. Доведено походження сучасного Державного герба України від поєднання двох прадавніх язичеських та християнських символів — хреста та якоря, що означають віру та надію на спасіння.

Книжку рекомендовано викладачам навчальних закладів, державним службовцям, історикам, археологам, етнологам, культурологам — усім, хто цікавиться історією України.

Символи держави. Нормативні документи про державні символи.

Порядок використання державної символіки. Сценарії. Вірші. Афоризми /упоряд. Шконда М. А. – Запоріжжя : Акцент, 2008. – 100с.

Маючи певний досвід у сфері організації та проведення масових заходів патріотичного спрямування комунальний заклад «Обласний центр патріотичного виховання» Запорізької обласної ради на практиці неодноразово стикався з проблемою використання державної символіки.

Даний збірник є наслідком системної роботи з аналізу існуючих нормативних документів, законів, інформаційно-роз'яснювальних листів.

До вашої уваги розробки сценаріїв, добірка поетичного матеріалу, афоризми, які стануть в нагоді тим, хто цілеспрямовано працює з дітьми та молоддю в напрямку патріотичного виховання.

Сергійчук В. І. Доля української національної символіки. – К. : Знання УРСР, 1990. – 48 с.

Автор розповідає про походження української національної символіки, багатовікові традиції використання жовто-блакитних прапорів, тризуба, бунчуків, гербів на українських землях.

Брошура розрахована на лекторів, пропагандистів, широке коло читачів.

Сокульський А. Л. Національна символіка України. – Запоріжжя : Інтербук, 1993. – 104 с.: іл.

Незалежна Україна має свої атрибути державності - герб, прапор та гімн. Що означають символи, покладені в основу цих ознак державної незалежності, де коріння української національної символіки, як вона формувалася протягом віків - про все це йдеться в книзі А. Сокульського.

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться історією України, її національною символікою.